

MỘT SỐ NHÀ KHOA HỌC NỮ NGƯỜI VIỆT ĐƯỢC QUỐC TẾ VINH DANH TRONG NĂM 2022

Sự đóng góp của phụ nữ là không thể thiếu trong mọi lĩnh vực của đời sống, đặc biệt là đối với khoa học và công nghệ (KH&CN). Hiện nay, khi cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đang tạo ra nhiều cơ hội và không ít thách thức, các nhà khoa học, đặc biệt là các nhà khoa học nữ càng giữ vai trò hết sức quan trọng, góp phần quyết định vào sự phát triển toàn diện, bền vững của mỗi quốc gia và toàn cầu. Trong sự nỗ lực chung đó có các nhà khoa học nữ Việt Nam mà sự đóng góp của họ đã được cộng đồng quốc tế tôn vinh, ghi nhận. Nhân dịp Xuân mới, Tạp chí xin điểm lại một số gương mặt nhà khoa học nữ người Việt đã được quốc tế vinh danh trong năm 2022 vừa qua.

PGS.TS Lê Thị Kim Phụng - Giải thưởng Sáng tạo châu Á của Quỹ Toàn cầu Hitachi

PGS.TS Lê Thị Kim Phụng (Giám đốc Trung tâm Công nghệ lọc hóa dầu, Trường Đại học Bách khoa, Đại học Quốc gia TP Hồ Chí Minh) đã vinh dự nhận Giải thưởng Sáng tạo châu Á của Quỹ Toàn cầu Hitachi, với công trình “Advanced Bio-based aerogels from agricultural waste for water treatment - Chế tạo vật liệu tiên tiến Aerogel từ chất thải nông nghiệp để xử lý nước”. Công trình được đánh giá là đã phát triển kỹ

thuật sản xuất vật liệu cellulose aerogel tính năng cao từ nguồn phế phẩm nông nghiệp bằng công nghệ thân thiện với môi trường và khả thi về kinh tế.

Aerogel là một loại vật liệu nhẹ nhất thế giới, có tính năng cao và được ứng dụng trong nhiều lĩnh vực. Tính đặc sắc của Aerogel từ chất thải nông nghiệp do PGS.TS Lê Thị Kim Phụng và các cộng sự chế tạo là vật liệu mang cả cốt sợi cellulose và chất kết dính như hemi, lignin giúp cải thiện cơ tính và có nguồn gốc sinh học. Với việc sử dụng công nghệ sấy thăng hoa cải tiến trong quá trình chế tạo vật liệu, PGS.TS Lê Thị Kim Phụng đã tiết kiệm được thời gian và năng lượng sản xuất, đồng thời cải tạo được tính năng của vật liệu, có thể nâng cấp lên quy mô công nghiệp mà không cần sử dụng dung môi hóa chất như các công nghệ hiện hành. Sản phẩm có khối lượng riêng, độ rỗng, khả năng hấp phụ kim loại nặng và dung môi hữu cơ

vượt trội so với các sản phẩm đã có trên thị trường.

PGS.TS Lê Thị Kim Phụng cho biết, quy trình chế tạo Aerogel từ chất thải nông nghiệp đã được đăng ký sáng chế; phát triển trên quy mô phòng thí nghiệm và sản xuất thử. Với giải thưởng do Quỹ Toàn cầu Hitachi trao tặng, nhóm nghiên cứu sẽ tiếp tục nghiên cứu ứng dụng vật liệu trong xử lý nước thải công nghiệp.

Giải thưởng Sáng tạo châu Á của Quỹ Toàn cầu Hitachi được phát động vào năm 2020 nhằm thúc đẩy khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo góp phần giải quyết các vấn đề xã hội và xây dựng một xã hội bền vững trong khu vực ASEAN. Giải thưởng này công nhận những cá nhân và tập thể đã phục vụ lợi ích công cộng thông qua những nghiên cứu và phát triển trong lĩnh vực khoa học, công nghệ, trong đó bao gồm cả tầm nhìn của các nhà khoa học về một xã hội tương lai lý tưởng.

PGS.TS Hồ Thị Thanh Vân - Nhà khoa học nữ trẻ tài năng thế giới 2022

Ngày 22/6/2022, tại trụ sở Tổ chức Khoa học, Giáo dục và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO) ở Paris (Pháp), Hội đồng giám khảo UNESCO và Quỹ L'Oréal đã trao giải thưởng Nhà khoa học nữ trẻ tài năng thế giới 2022 cho PGS.TS Hồ Thị Thanh Vân (Trưởng phòng Khoa học Công nghệ và Quan hệ Đối ngoại của Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường TP Hồ Chí Minh).

PGS.TS Hồ Thị Thanh Vân được vinh danh với dự án nghiên cứu: “Chất xúc tác có cấu trúc nano mới để sản xuất pin nhiên liệu hiệu quả, tiết kiệm chi phí và sản xuất năng lượng H₂ xanh”. Dự án nhằm tiếp cận những vấn đề về năng lượng và môi trường, thiết lập vòng tuần hoàn sạch, trong đó tập trung vào năng lượng hydro và nhiên liệu sạch ứng dụng trong đời sống hằng ngày, tạo ra một dạng năng lượng xanh, sạch, bền bỉ, có khả năng tái tạo và thân thiện với môi trường.

PGS.TS Hồ Thị Thanh Vân sinh năm 1980 tại tỉnh Đồng Tháp, xuất thân từ gia đình có truyền thống về giáo dục. Năm 1998, Thanh Vân được tuyển thẳng vào Trường Đại học Bách khoa, Đại học quốc gia TP Hồ Chí Minh. Sau khi hoàn thành đào tạo thạc sĩ, cô nhận được học bổng tiến sĩ toàn phần của Đại học Khoa học và Kỹ thuật Đài Loan và xuất sắc nhận bằng tiến sĩ trước thời hạn (chưa đến 3 năm) khi đã công bố một bằng sáng chế ở Mỹ, một bằng sáng chế ở Đài Loan về lĩnh vực năng lượng mới, 3 bài báo quốc tế thuộc danh mục ISI.

Năm 2013, TS Thanh Vân trở về Việt Nam, sau đó đảm nhận vị trí Trưởng phòng Khoa học Công nghệ và Quan hệ Đối ngoại (Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường TP Hồ Chí Minh) và đã tham gia tích cực vào công tác giảng dạy, nghiên cứu khoa học. Đến nay, PGS.TS Hồ Thị Thanh Vân đã công bố 90 bài báo trên các tạp chí trong và ngoài nước; tham gia hơn 10 dự

án, đề tài KH&CN trong và ngoài nước; được trao nhiều giải thưởng KH&CN quốc gia và quốc tế uy tín. Năm 2016, TS Hồ Thị Thanh Vân đã được Hội đồng chức danh Giáo sư nhà nước xét công nhận PGS khi mới 36 tuổi.

Chia sẻ về dự án nghiên cứu được Hội đồng giám khảo UNESCO và Quỹ L'Oréal vinh danh, PGS.TS Hồ Thị Thanh Vân cho biết: Nghiên cứu sẽ giúp giảm việc sử dụng kim loại quý bạch kim, đồng thời cải thiện hiệu suất của hợp kim so với bạch kim nguyên chất, nhờ đó nâng cao hoạt tính và thời gian hoạt động của xúc tác điện hóa bạch kim, mang lại hiệu quả về chi phí, hoạt động và độ bền cao để có thể thương mại hóa được loại pin nhiên liệu thân thiện với môi trường. Thành công trong nghiên cứu này sẽ góp phần mở ra con đường chuyển đổi sang nền kinh tế tuần hoàn, theo đó nhiên liệu tái tạo, nhiên liệu xanh và bền vững sẽ được sử dụng trong một chu kỳ liên tục.

TS Nguyễn Thị Hoàng Dương - Giải thưởng Eppendorf 2022

Trong lịch sử 27 năm của Giải thưởng Eppendorf, TS Nguyễn Thị Hoàng Dương là người Việt Nam đầu tiên và là người châu Á thứ hai được trao Giải thưởng này.

TS Nguyễn Thị Hoàng Dương sinh tại Quảng Ngãi. Sau khi học xong lớp 9, cô nhận được học bổng toàn phần của chương trình phổ thông tại Trường nữ sinh Wellington (New Zealand). Tiếp đó, cô được nhận học bổng toàn phần

chương trình đại học và thạc sỹ ngành hóa học tại Đại học Quốc gia Úc. Sau khi hoàn thành thạc sỹ, cô tiếp tục nhận học bổng học tiến sỹ tại Trinity College, Đại học Cambridge, Vương quốc Anh. Cô tốt nghiệp tiến sỹ năm 26 tuổi và tiếp tục ở lại Đại học Cambridge cho đến nay. Hiện tại cô đang giữ vai trò trưởng nhóm nghiên cứu tại Phòng thí nghiệm Sinh học Phân tử MRC thuộc Đại học Cambridge. Công trình nghiên cứu được trao Giải thưởng Eppendorf của cô là thành quả nghiên cứu kéo dài trong suốt 16 năm. Công trình này cung cấp những hiểu biết cơ bản về cấu trúc và chức năng của hai phức hợp RNA-protein cần thiết cho tất cả các sinh vật bậc cao là spliceosome và telomerase. Những kết quả của công trình được đánh giá là “sẽ có tác động lâu dài đến sự hiểu biết về quá trình xử lý RNA và sự ổn định của bộ gen”, giúp tăng tốc đáng kể

sự phát triển của phương pháp trị liệu dựa trên telomerase.

Chia sẻ về việc được trao Giải thưởng Eppendorf 2022, TS Nguyễn Thị Hoàng Dương cho biết: Tôi cảm thấy vinh dự khi nhận được Giải thưởng. Tôi rất biết ơn phòng thí nghiệm nơi tôi làm việc, các đồng nghiệp, cố vấn, cộng tác viên và gia đình. Nếu không có họ thì tôi sẽ không thể làm được điều này. Hy vọng rằng những hiểu biết thu được từ công việc của chúng tôi sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển của các phương pháp trị liệu đối với những căn bệnh như ung thư, lão hóa sớm...

Giải thưởng Eppendorf bắt đầu từ năm 1995, dành cho các nhà khoa học trẻ trong lĩnh vực nghiên cứu y sinh ở châu Âu. Giải thưởng có giá trị 2.000 euro và được trao với sự hợp tác của Tạp chí Nature.

TS Lê Thái Hà - Nhà khoa học có tầm ảnh hưởng nhất năm 2022

Trong danh sách 100.000 nhà khoa học có tầm ảnh hưởng nhất năm 2022 được Nhà xuất bản Elsevier công bố, TS Lê Thái Hà (34 tuổi) là nhà khoa học nữ duy nhất của Việt Nam được xướng tên.

Hiện tại, TS Lê Thái Hà đang là Giám đốc điều hành của Giải thưởng VinFuture, Quỹ VinFuture (Tập đoàn Vingroup). Trước khi gia nhập Quỹ VinFuture, TS Thái Hà đã có gần 3 năm làm Giám đốc Nghiên cứu và giảng viên cao cấp tại Trường Chính sách công và Quản lý Fulbright, Đại học Fulbright Việt Nam và 7 năm làm giảng viên cao cấp tại Đại học RMIT Việt Nam. TS Thái Hà là một trong hai gương mặt nữ thuộc top 10 nhà kinh tế Việt Nam có nhiều nghiên cứu được xuất bản ở các tạp chí quốc tế theo bảng xếp hạng của Dự án nghiên cứu kinh tế (Repec).

TS Lê Thái Hà đã công bố khoảng 70 công trình nghiên cứu

trên các tạp chí khoa học quốc tế uy tín. Theo xếp hạng của các chuyên gia thuộc Đại học Stanford (Hoa Kỳ), TS Lê Thái Hà có tên trong top 1% các nhà khoa học có tầm ảnh hưởng nhất thế giới và là nhà nghiên cứu nữ người Việt duy nhất trong danh sách xếp hạng này. Hiện tại, TS Lê Thái Hà là thành viên nữ duy nhất và trẻ nhất của Hội đồng khoa học ngành Kinh tế nhiệm kỳ 2022-2024 của Quỹ Phát triển Khoa học và Công nghệ Quốc gia (NAFOSTED), Bộ Khoa học và Công nghệ.

MN (tổng hợp)